

ΑΠΟ ΤΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

Το σύνθημα για την έναρξη της εφετηνής Χειμερικής μουσικής περιόδου στο Λονδίνο έβασαν δυο αξιοσημείωτες μελοδραματικές «πρώτες» στο «Sadler Wells Theater»: ο «Nelson» του Lennox Berkeley και του Benjamin Britten «The Turn of the Screw».

Ο Lennox Berkeley, πενήταενός έτών σήμερα, έχει έως τώρα άποκτήσει με πολύτιμα συμφωνικά έργα ένα γνωστό πιά δνομα. Το πρώτο του σκηνικό έργο, ένα μονόπρακτο, «A Dinner engagement» είχε τον περασμένο χρόνο μία μεγάλη επιτυχία. Αύτη τη φορά ανέθεσε στον Alan Pryce-Jones το λιμπρέττο που πραγματεύεται, με εξαιρετική δραματική τέχνη, τη συγκινητικότητα υπόθεσι από τη ζωή του θαλασσινού Άγγλου ήρωος στο πιο ένδιαφέρον της σημείον: τον άγωνα μεταξύ έρωτος και καθήκοντος, που εκφράζεται στο κεραυνοβόλο πάθος του Νέλσονος για την Λαίδη Άμιλιαν με όλη του την τραγικότητα. Ο άτυχής γάμος του Νέλσονος, ή ήφαιστειώδης Ιδουσσυγκρασία της Έμμος Άμιλιαν, ή φιλοπατρία και ή αντίληψη του καθήκοντος του δοξασμένου ναυάρχου, είναι οι ούσιαστικοί παράγοντες, που έχρησιμοποήθηκαν στο έργο αυτό, που με τον ιδιαίτερο τονισμό των δραματικών στιγμών αλλά και το ξέσπασμα του πάθους στα φωνητικά του κυρίως μέρη, θυμίζει κάπως την τεχντροπία της ώριμότητας του Βέρντι. Γενικά άλλως τε φαίνεται, ότι ο Berkeley, το οποίο ή δοκιμασμένη πιά μουσικοθεατρική ιδιοφύρα είναι έκτός πάσης συζήτησως, στρέφεται κατά προτίμηση προς τα πλούσια σε τραγούδι Ιτωλικά μελοδραματικά πρότυπα. Παρά ταύτα ή τεχντροπία και το ύφος του διατηρούν ένα απόλυτως προσωπικό χαρακτήρα, που προβάλλει ανάγλυφος μερό πάντων στη γεμάτη εδγενικό πάθος μελωδική γραμμή του πρωτοτόπου όσο και πνευματώδους χειρισμού της όρχήστρας. Δυνατώτερα σημεία της όπερας αύτης έκρι-

θησαν τά ντουέττα Έμμος-Νέλσονος και ή συγκλονιστική σκηνή του θανάτου του θαλασσινού ήρωος μέσα στον δικαιοκτήριο θάλαμο της Ναυαρχίδος «Victory».

Το Sadler Wells Theater προσέφερε τους πιο διαλεχτούς από τους τραγουδιστάς του. Άνώτερες παντός έπαίνου φαίνεται, ότι ανέδειξαν τόσο από άπόφως φωνητικής τεχνικής όσο και από άπόφως ήθοποιας, οι δυο κύριες γυναικείες μορφές: ή Anna Pollak ως Λαίντη Νέλσον και ή Βικτώρια Έλλιου ως Λαίντη Άμιλιαν. Ο υπερβολικά άπαλός φωνητικός τενόρας Robert Thomas στον κύριο ρόλλο, Ικανοποίησε περισσότερο στα λυρικά σημεία του μέρους του. Η μουσική διεύθυνσις ανέτεθη στο Willem Tausky που επέτυχε να δώση όλην την ήρωϊκά δραματική πύσην του έργου και ή εξαιρετική σκηνοθεσία του George Devine όπως και οι άφθογες από άπόφως στυλ σκηνογραφίες του Felix Kelly συνέβαλλαν πολύ στην επιτυχία της παραστάσεως, που στο τέλος με την θέελλα των έπιδοκμασιών έδωσε τη χορά στον συνθέτη και στους κυρίους έρμηνευτάς να έμφανισθούν κατ'επανάληφην εις την σκηνήν. Γενική γνώμη είναι ότι ή άγγλική φιλολόγια της όπερας πλουτίσθηκε με τον «Νέλσονα» μ' ένα πραγματικά σημαντικό νέον έργο.

Η άκόλουθη πρώτη ήταν ή τελευταία δημιουργία του Benjamin Britten που πρωτοπαίχθηκε στην εφετηνή Biennale της Βενετίας και έχει τον περιεργο τίτλο «The Turn of the Screw.» Η υπόθεσις του κειμένου, που γράφθηκε από την Myfanwy Piper, τη σύζυγο του γνωστού ζωγράφου John Piper, είναι παρμένη από την όμώνυμη νουβέλλα του Άμερικανού συγγραφέως Henry James. (1843-1916) πραγματεύεται την Ιστορία δυο όρφανών παιδιών, του Miles και της Φλώρας, που μεγαλώνουν σ' ένα άπόμωρο μοναχικό άγγλικό άγρόκτημα. Έξαφνα κατά τρόπο άνεξήγητο πεθαίνουν ό ό-

«ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ»

πρέρτης του κτήματος **Peter Quini** και η παιδαγωγός των παιδιών **Miss Jessel**. Με την κακή όμως επίδραση που είχαν εξασκήσει επάνω στα δύο όρφανα, εξακολουθούσαν να ζούν με την μορφή προσωποποιημένων πνευμάτων του κακού. 'Η συγγραφέας του κειμένου έδωσε στα πνεύματα αυτά, που στη δίηχησή του **James** είχε βαρβά, φωνή και λόγο επικινδύνα έκκουστικά και τα δύο, που ακούονται από το ύποουενδίζτο. 'Ανάμεσα τώρα στα πνεύματα αυτά και στην καινούργια παιδαγωγία, που προσελήφθη για τα δύο παιδιά και είχε τον κύριο πρόσωπο και της νουβέλλας και της όπερας, άρχισε ένας τραχυσ έπίμονος άγώνας που τα σκοπό του έχει την ψυχική θεραπεία των παιδιών. Τέλος έπιτυγχάνεται ή άπελευθέρωση του άγοριού από τη σατανική νοησία που το έβασάνισε, αυτό όμως πληρώνεται με την ίδια τή ζωή του παιδιού. 'Η νουβέλλα το5 **James** γραμμένη στα 1898 ανήκει στον πνευματικό κύκλο των έργων του **Edgar Poe**, **Marcel Proust** και **Maurice Maeterlinck**. 'Ο,τι κυρίως ετράβηξε τον **Britten** και το έδωσε την έπιθυμία να τονίσω το διήγημα άσφαλώς δεν είναι ή έπιφανειακή ύπόθεση των φαντασμάτων και το στοιχειωμένο περιβάλλοντος, άλλα μάλλον το, βαθύτερο της νόημα με το πρόβλημα της εύκολα τραυματιζόμενης άθωότητας, και της αιώνας άνικανότητας να ή εφοστρακισθή όρυστικά από την άνηθρώνιση ζωής ή φθοροποιά έπίδραση του κακού.

Το λιμπρέτο διατηρεί τόν έπικό χαρακτήρα της νουβέλλας, τονιζόμενον μάλιστα με τον πρόλογο του ό οποίος διαφοριστικά εισάγει τόν άκροατή στη σκηνηκή δράση και άνογιει την σειρά των διαδοχικών δεκαεξ είκόνων. Καθεμιά από τις δύο πράξεις του έργου, που οι δύο κοζο μόλις διαρκούν μιάμιση ώρα, περιλαμβάνει όκτώ σύντομες σκηνές, εικόνες καταστάσεων όλες τους, που από βαθμίδα σε βαθμίδα όδηγούν όλοένα βαθύτερα πίσω από τη φωτεινή παιδιστικά εύθυμη έπιφάνεια, στα πιο άποκρυφα βάθη της ανθρώπινης ζωής. 'Από αυτή την βήμα προς βήμα, άργη, βαθμιαία διεύδοση στα αιγνιματικά κοκτώ του ύποουενδίζτου γεννιεται ή έσωτερική δραματικότητα και ή ουγκλονιστική, προς το τέλος μάλιστα του έργου, σχεδόν άσπνεκτική ένταση της διαδοχής εικόνων. 'Αναφορικά προς τη δραματοουργία του το νέο μουσικό αυτό έργο θυμίζει το μεγάλο πρότυπο «Πελλάς και Μελισάνθη» του **Maurice Maeterlinck - Claude Debussy**. 'Αλλά και από καθαρή μουσική πλευράς έξεταζόμενο από διαφόρους άποψεις, σε πολλά του σημεία και κατά πολλούς τρόπους έπιτρέπει αυτή την ουγκρία: π. χ. Στή διεσπόζουσα θέσι, που ό συνθέτης δίνει στον φωνητικό παράγων, άφίνοντας την μελωδία του τραγουδιού στην εξέλιξη της να συλλάβη με άληθινά άφάνταστη αύσισηοια όλες τις ψυχολογικές μεταπτώσεις έπειτα από άπόψεως άρμονικής γραμμής, ή όποια με τόν έκφυλωτικό πλοΐτο των χρωμάτων της κατ' επανάληψη μάς επαναφέρει στον ήχητικό κόσμο του έμπροσθισμού και την νοητευτική πολύχρωμη παλέτα του. Το έκκληρητικό είναι ότι ό **Britten** χρησιμοποιεί τόν πλοΐτον αυτόν των χρωμάτων και των άποχρώσεων με μιά οικονομία μέσων, που και για τη δική του άκόμη τέχνη, μπορεί να θεωρηθή πρωτοφανής. Μιά όρχήστρα διαμοτίου από 13 μονάχη μουσικούς—πέντε έγχωρα, πνευστά, μιά άρπα, ένα πάνο και κρουστά του άρκουδν για να δώση σε κάθεμιά από τις δεκαεξ εικόνες του την ίδιατερη τους άτμόσφαιρα. 'Αξιοπρόσχετο και χαρακτηριστικό του άνεκάθεν ίδιατατα άνεκτυμένω αισθήματος της φόρ-

μας στον **Britten** είναι το γεγονός, ότι, παρά το κομματισατό του πλθθους τών σκηνών, μουσικά διατηρείται άπόλυτα ή λογική συνοχή του συνόλου. Αυτό διακρίνεται με έξχωριστή σαφήνεια στα 15 ένδιάμεσα τών είκόνων μέρη της όρχήστρας, που όλα τους είναι παραλογές ένός βασικού θέματος, που παρουσιάζεται στον πρόλογο.

Τά μέρη του τραγουδιού άπαταούν μιά σε ύψιστο σημείο έξελιγμένη τεχνική όρπότητα άουενίστη άντίληψη και έδωφα, μουσικότητα, και άνώτερη ίκανότηης ήθοιας. Στο πρόσωπο της **Jennifer Vyvyan** ή πρωταγωνιστοσα κρουβερνάτα ήρετη την ιδεώδη έρμηνητρια. 'Ο **Peter Pears** στο δύσκολο ρόλο του άποθανόντος ύπνετου **Peter Quini** κατάρθωσε με φθάζη μιά καινούρια λιγγιώδους ύφους κορυφή της άνώτερης τέχνης του. 'Αλλά και ή **Joan Gross** ως **Mrs Grose**, ή **Olive Dyer** ή **Φλώρα** και ή **Arda Manlikian** ως πνεύμα του κακού έξεπλήρωσαν το δύσκολώτατο καθήκον τους με ήλόη έπιτυχία.

'Ανυπέρθωτος κρίθηκε ό μικρός δωδεκαετής **David Henning**, στο ρόλο του άγοριού **Miles**. 'Η έξαιρετική σκηνοθέτησι, που εστάθηκε ίκανή να πραγματοποιήση όλες τις άναριθμητες λεπτομέρειες του σημαντικού αυτού έργου όφείλεται στον **Basil Coleman**. 'Οπως πάντα και τή φορά αυτή το μικρό σύγκρημα της έκλεκτικής του όρχήστρας διήδυθε από το πάνω, άκολουθώντας το παράδειγμα των μουσικών περασμένων εποχών, ό ίδιος ό **Britten**. 'Η έπιτυχία του έργου ήταν όμόφωνα θριαμβευτική και για μιά άκόμη φορά έπιβεβαίωσε την άνεκθεν έπικρατοθειαν γούνην για τόν **Britten**, άναγνωρισμένον σαν ένα από τα πιο δυνατά ταλέντα στη σύγχρονη μουσική θεατρική θημουργία.

Π α ρ ι σ ι

Οι πανηγυρικές συναυλίες του «Centre de documentation de Musique Internationale» που όργανώνονται κάθε χρόνο με παλαιά και σύγχρονη μουσική, είχαν και τή φορά αυτή μιά έξαιρετικά ζωηρή άπήχησι. Σ' όλες τις συναυλίες οι αίθουσες ώς την τελευταία τους θέσι ήταν άσφοκτικά γεμάτες, γεγονός, που άποδεικνύει, πως για τή σπανίως και τη γιά πρώτη φορά έρμηνευόμενη μουσική, το ένδιαφέρον του κοινού είναι πάντα άγρυπνο.

Τό πρώτο βράδυ άρχισε ή «Orchestra National» και ή χορωδία του «Radio Paris» από την διεύδοθειαν του **Manel Rosenhoh** με τήν ήδη ομφανία του **Karl Amadeus Hasmann**, που έπίδοκιμάστηκε ένθουσιαστικά για τή διαόγεια της άρχιτεκτονικής της και τήν έξαιρετική σε έντόπως λεπτότητα έκφραστικότητά της. 'Αλλά και στο τριψωφάτο στο χρωματισμό του «Nolturno» του πολωνικής καταγωγής **Andrzej Panfnik**, μαθητού του Βαϊνγκάρντερ, έπιφύλαχθηκε έξ ίσου έγκάρδια ύπόδοχη. Με την έρμηνησία του «Salut Solonnel» του **Claude Delvincourt** έτίμησαν τήν μνήμη του Γάλλου αυτού συνθέτου και σεβαστό διευθυντού του «Concervatoire de Paris» που, όπως είναι γνωστό έπεσε την περασμένη άνοιξη θύμα τραγικού άεροπορικού δυστυχήματος.

Στή συναυλία που ήταν άφιερωμένη στην 'Αγγλική μουσική έξαιρετική έντόπως προκάλεσε ή Συμφωνία του **Humphrey Searle**, που άπέδωσε ή όρχήστρα του Παρισιανού ραδιοφωνικού σταθμού με διευθυντή τόν **Franz André** και όπου ό συνθέτης χειρίζεται τη δωδεκάφωγη τεχνική κατά έντελώς προωπικό τρόπο, κατορθώνοντας έτσι να δώση τόν άκροατή του φάνατα-

στα σέ αύθορμητισμό συναισθήματα και έντυπώσεις. Μιά έντελως Ιδιαίτερη έπιτυχία είχε ο **Alfred Delles** που με τή συνοδεία λαούτου, όφειλόμενη στον **Desmond Dupré**, τραγούδησε με τήν ώραία του φωνή ύψηλου τε- νόρου διάφανη κι' άστραφτερή σαν τό πιο πολύτιμο κρύσταλλο, τραγούδια του **Dunstable**, του **Dowland** και του **Pearson**. Χάρη στή μεγάλη του μουσικότητα και τήν γενική πνευματική του καλλιέργεια, έγινε δυνατό νά φανούν όλες οι άνεκτήμητες λεπτότητες που άποτε- λούν τό κυριώτερο άκατανίκητο θέλημα των παλαιών αυτών άγγλικών τραγουδιών και τής ευγενικής τους τέχνης.

Σέ μιá συναυλία μουσικής δωματίου έδωσε νέα δείγματα του δύνατου λυρικού ταλέντου του ο Βορειο- αμερικανός συνθέτης **Ned Rorem**, που είχε έγκατεστη- μένος στό Παρίσι. 'Ο βαρότονος **Bernhard Lefort** απέ- δωσε πειστικώτατα τό έργο του **Poem pour la Paix**.

Ξεκινώντας από τήν παραδοσι του 17ου αϊώνος μερι- κοι σύγχρονοι συνθέται προσπαθούν νά έμφυσήσουν σύγ- χρονη έπίσης πνοή στή μουσική για έκκλησιαστικό δρ- γανο. Ένα είδος περιλήφειας τών άποτελεσμάτων αυτών τους τών προσπαθειών, δόθηκε με δείγματα σχετικών συνθέσεων στήν Έκκλησία του Άγίου Εύσταθίου. Από τό σύνολο τών έργων που έμήνησε με ζηλευτή άρτιότη-

τα ο **André Marchal** άδειζει ν' άναφερθώ πρό πάντων ή «**Apparition de l' Eglise éternelle**» του **Olivier Messiaen**- χαρακτηριστικό μίγμα μουσικιστικών ρομαντικών και αίσθησιακών άκόμη στοιχείων.

Κάποιες διχογνωμίες προκάλεσαν στήν συναυλία ιταλικής μουσικής οι «**Due espressioni**» του **Luigi Nonno**- Τό κυριώτερο σημείο τής βραδυάς άπέτελεσε ή πέμπτη συμφωνία του **Francesco Malipiero**, που με τες καθα- ροχαραγμένες Ιδέες τής και τήν άκατομάχητη λογική τής άρχιτεκτονικής τής άφησε νά πιστοποιηθώ δικαιο- λογημένα ή ώριμότης τής τέχνης του συνθέτου τες ο όποιος συμπληρώνει τά 72 του χρόνια.

Η τελευταία συναυλία άρχισε υπό τήν διεύθυνσι του **Charles Bruck** με τά «**Dix Esquises pour cordes**» του **Νίκου Σκαλκώτα**, που με τήν δροσιά και τήν Ιδιόρ- ρυθη χάρι στήν διατύπωση τών Ιδεών προκάλεσαν τες ζωηρότερες ένδειξεις έπιδεκμασίας και ένθουσιασμού. Μετά τή δεύτερη Σούτα «**Padmavati**» του **Alberl Roussel**, τες «**Παρολλαγές σέ σόλ** Έλασσον του **Arnold Schönberg** και τό δεύτερο κονοέρτο για πιάνο του **Bohuslaw Martnu**, που έξετέλεσε με λαμπρή τεχνική ή **Germaine Leroux** έτελείωσε τό φεστιβάλ με τούς «**Symphonische Tänze**» του **Paul Hindemith** που οι καρινοί κριτικοί χαρακτηρίζουν «ένα από τούς μεγαλύ- τερους συνθέται τής έποχής μας.»

